

โอวาทปาฏิโมกข์

หลวงปู่เปลี่ยน ปัญญาปทีโป

ณ บัดนี้มาถึงกาลสมัย พวกเราท่านทั้งหลาย ทั้งภิกษุ
สามเณร และอุบาสก อุบาสิกา ท่านสาธุชนทั้งหลาย เนื่องใน
วันนี้พวกเราท่านทั้งหลายได้มาประชุมในพระวิหารแห่งนี้ ใน
การทำพิธีหรือประกอบพิธีเวียนเทียนทักษิณาวัตร มาระลึกถึง
พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เพื่อบูชาอันเนื่องระลึกถึงสมัยครั้ง
พุทธกาลตั้งแต่องค์สมเด็จพระศาสดาจารย์พระสัมมาสัมพุทธ
เจ้า พระองค์ยังทรงพระชนม์อยู่

ในวันนี้เป็นวันคล้ายวันที่พระผู้มีพระภาคเจ้าเสด็จประทับ
อยู่วัดเวฬุวันกถกนิวาปสถาน ในกรุงราชคฤห์ ประเทศ
อินเดีย มีพระเจ้าพิมพิสารเป็นพระราชามหากษัตราธิราช ครอง
อยู่ในนครราชคฤห์แห่งนี้ เป็นเมืองใหญ่ เมืองหนึ่งของประเทศ
อินเดีย สมัยนั้นพระเจ้าพิมพิสารได้ถวายสวนเวฬุวัน สร้างเป็น
วัด ให้เป็นสถานที่ประทับของพระผู้มีพระภาคเจ้าและภิกษุสงฆ์
สาวกทั้งหลาย อยู่ในสถานที่นั้น วันคล้ายวันนี้ นั้น พระภิกษุสงฆ์

พระชีณาสพ ก็เรียกว่าผู้บรรลุธรรมถึงที่สุดแห่งทุกข์ คือเป็นพระอรหันต์นั่นเอง อยู่ในทิศทั้ง ๔ อยู่สถานที่อื่นๆ หรือวัดอื่น ที่ท่านพักอยู่ ได้เหาะเหินเดินอากาศมาประชุมกันที่ในวัดเวฬุวัน วัดเวฬุวัน ภาษาไทยเราเรียกว่า วัดป่าไผ่

ในวันนี้ภิกษุสงฆ์ชีณาสพทั้งหลายนั้น ไม่มีใครเชื่อเชิญและนิมนต์มานมัสการพระพุทธเจ้าอะไร แต่ว่าพระภิกษุสาวกทั้งหลายนั้น ไม่ได้นัดหมายอะไรกันแต่พากัน ฌาณมาบนอากาศ ได้มารวมกันอยู่ ๑๒๕๐ รูป เมื่อมารวบรวมกันอยู่ที่เดียวกันนั้น พระพุทธองค์ก็ทรงเล็งเห็นว่า ควรที่จะประทานพระโอวาทคำสอน คือคำตรัสสอนนั้นเป็นศีล ๒๒๗ ข้อของภิกษุนั้น แต่พระองค์ทรงบัญญัติมารวบรวมเป็น ๒๒๗ ข้อ ให้พระภิกษุเป็นผู้สำรวมระวังรักษาสุดความสามารถของตนเพื่อจะให้ศีลของแต่ละท่านและองค์นั้นบริสุทธิ์ เป็นผู้มีศีลบริสุทธิ์เกิดขึ้น นี้ก็เรียกว่าโอวาทปาฏิโมกข์ ที่พระภิกษุสงฆ์ในวันพระใหญ่ คือ ๑๔ ค่ำ ๑๕ ค่ำ ตามปักขคณนา

ในเดือนหนึ่งนั้นพระพุทธองค์ทรงสั่งสอนให้สวดโอวาทพระปาฏิโมกข์ ๑๕ วันต่อครั้งหนึ่ง เดือนหนึ่งก็สองครั้ง ทุกวัดที่มีภิกษุตั้งแต่ ๔ รูปขึ้นไปต้องทำสังฆกรรมอุโบสถในโบสถ์หรือในศาลาวิหารที่เหมาะสมแต่ละสำนักแต่ละวัดนั้น ก็แปลว่าประกาศเรื่องศีลของพระภิกษุนี้ พระพุทธองค์ทรงบัญญัติเอาไว้แล้ว พุทธองค์ก็เลยทรงตรัสเทศนา เพื่อทวนความจำในศีล ๒๒๗ ข้อนั้น ให้ภิกษุทั้งหลายได้ยินได้ฟังทั่วกัน เหตุฉะนั้นถ้าบุคคลที่บรรลุป็นอริยบุคคลแล้ว คือสำเร็จมรรคผลพ้นจากความทุกข์แล้ว ก็หมดเรื่องหมดราวที่จะทำศีลของตนนั้นให้เศร้าหมองเป็นอันว่าไม่มี แต่พระภิกษุที่ยังไม่บรรลุมรรค ท่านกำลังปฏิบัติอยู่เรียกว่าบรรพชิตนั้นก็ยังพากันปฏิบัติสำรวมระวังกันอยู่ นี่พระพุทธองค์จึงเล็งเห็นว่าเพื่อจะให้ภิกษุทั้งหลายเหล่านั้นได้เข้าใจแจ่มชัดเข้าไปอีกทีหนึ่ง ทรงบัญญัติให้มีที่ข้อ มีเรื่องอะไรบ้าง ในวันนี้เป็นวันคล้ายวันนั้น วันนักขัตฤกษ์ นักขัตสมัย ตั้งแต่สมัยอดีตกาลที่ผ่านมา เป็นวันพระจันทร์เต็มดวง ก็คือ

พระจันทร์นั้นเต็มบริบูรณ์ เต็มเปี่ยม ที่พระพุทธรูปองค์ทรงแสง
โอบาทพระปาฏิโมกข์

ที่นี้ท่านทั้งหลายมาดูแลแล้วว่าพระภิกษุสงฆ์ ๑๒๕๐ องค์นั้น
เป็นผู้บริสุทธิทั้งนั้นที่พวกเราได้พากันทำพิธี ประกอบพิธีเวียน
เทียนทักษิณาวัตรเจดีย์เป็นสถานที่ประดิษฐานแทน
พระพุทธรูปเจ้าไว้เป็นหลักฐาน บรรจุพระบรมสารีริกธาตุหรือพระ
ธาตุของพระอรหันต์พระเจ้าทั้งหลาย เอาไว้ในพระเจดีย์ จึงพา
กันประกอบพิธีเวียนเทียนรอบพระเจดีย์สามรอบตามจารีต
ประเพณีเพื่ออะไร เพื่อเป็นอดีตารมณฺ์ ระลึกถึงอดีตที่ผ่านมานั้น
เป็นวันคล้ายวันนี้ พวกเราจึงได้ระลึกถึงพระผู้มีพระภาคเจ้าและ
พระอริยสงฆ์สาวกทั้งหลายเหล่านั้น เพื่อได้มี การบูชาเคารพ
ระลึกถึงอยู่ เป็นอารมณ์ในจิตใจของพวกเราเพราะพวกเราเป็น
ชาวพุทธ เป็นผู้เชื่อมั่นในคำสอนของพระพุทธรูปเจ้า พวกเราก็เลย
พากันระลึกถึงบูชาอยู่ เรียกว่าพวกเราเป็นผู้ที่บูชาสิ่งที่ควรบูชา
จึงจะนำมาซึ่งบุญซึ่งกุศลซึ่งคุณงามความดีทั้งหลายได้เป็นที่พึง
ของตนคือความสุข

เหตุฉะนั้นพวกเราท่านทั้งหลายในวันนี้จึงควรที่จะมีปลื้มปีติ
ยินดีที่ชีวิตของพวกเรานี้ได้ผ่านมาหลายปีแล้วจนถึง ปีนี้จนถึง
วันนี้ได้ จึงถือว่าเป็นผู้โชคดี ภาชิตที่เราได้คิดในเบื้องต้นนั้นว่า
กิจใจ มนุสฺสปฏิลาโภ การได้มาเกิดเป็นมนุษย์ที่ได้ร่างกาย
บริสุทธิ์บริบูรณ์เป็นหญิงเป็นชาย จึงได้เรียกว่าเป็นโชคดี เพราะ
คนเรานั้นมันเกิดยาก เกิดมาแล้วมันไม่บริสุทธิ์บริบูรณ์ เป็นหญิง
เป็นชายก็ดี มันยังไม่สมบูรณ์บัดนี้ถ้าเราได้เกิดมาเป็นหญิงเป็น
ชาย ก็เรียกว่าโชคดีอย่างนั้น

เมื่อโชคดีแล้วอย่างนี้ **กิจฉัง มัจฉานะ ชีวิตัง** ที่เราเกิดขึ้น
มาแล้ว เรายังไม่ล่องลับดับไป ยังมีชีวิตอยู่จนมาถึงปัจจุบันนี้ ก็
ยังโชคดีอีกอย่างหนึ่ง ที่ชีวิตของเรายังมีอยู่ ได้ประกอบคุณงาม
ความดี

กิจใจ พุทธนะมุปปาโท พวกเราทั้งหลายโชคดีที่มี
พระพุทธเจ้ามาอุบัติบังเกิดขึ้นในโลก เมื่อพระพุทธเจ้าได้บรรลุ
ธรรม ได้ตรัสรู้ขึ้นมาในโลกนี้ ก็คือจะมาเกิดเป็นพระพุทธเจ้านั้น
ต้องสร้างบุญบารมีหลายอสงไขยแสนกัโรมหากัปป์ เวียนว่าย

ตายเกิดในวัฏสงสารอยู่ สร้างบุญสร้างกุศล สร้างบารมีของตน
เพื่อจะให้เต็มเปี่ยมก่อน ทำยาก เหตุฉะนั้นพวกเราเป็นผู้โชคดี
ได้มาเกิดมีพระพุทธเจ้ามาตรัสรู้ รู้แจ้งเห็นจริงในธรรมแล้วใน
โลกนี้ เพื่อให้พวกเรานั้นมีพระพุทธเจ้า หากเป็นพระปัจเจกโพธิ์
มาตรัสรู้แล้ว แต่ก็ไม่เทศน์สั่งสอนใคร อันนี้พระปัจเจกโพธิ์ เรา
จะได้ทำบุญแค่นั้นเอง แต่มีพระผู้มีพระภาคเจ้านั้นตรัสเทศนา
แนะนำสั่งสอนเวไนยสัตว์ทั้งหลาย

เรียกว่า **กิจฉัง สัทธัมมะสะสวนัง** พวกเราเป็นผู้โชคดีได้
ยินได้ฟังเทศน์ธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าที่พระพุทธองค์สั่ง
สอนเอาไว้โดยย่อๆว่า ธรรมทั้งหลายเกิดจากเหตุ ดับเพราะเหตุ
ถ้าไม่มีเหตุไม่มีผล ทุกอย่าง ถ้าทำเหตุไม่ดี ผลก็ออกมาไม่ดี ถ้า
พูดไม่ดี ผลก็ออกมาก็ไม่ดี ถ้าคิดไม่ดี ผลก็ออกมาไม่ดี จึง
เรียกว่าเหตุไม่ดี ผลก็ไม่ดี พวกเราท่านทั้งหลายที่เป็นผู้ที่
เลื่อมใสในคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า เราต้องพินิจพิจารณาดูให้ดี
เป็นเรื่องเหตุ ถ้าการพูดก็ดี ทำก็ดี คิดก็ดี มันเป็นเหตุไม่ดีแล้ว
ความทุกข์จะเกิดขึ้นในภายหลัง พระพุทธองค์ทรงสั่งสอนอย่าง

นั่น บัดนี้ถ้าเหตุดีผลก็ดี การเราทำอะไรทุกอย่าง ถ้าทำดีแล้ว ไป
ในทางที่ถูกต้องแล้ว ผลก็ต้องออกมาดี พุดจาปราศรัยคุยกัน ถ้า
พุดในทางที่ดีมีศีลธรรม มีเหตุมีผล มีประโยชน์แล้ว ผลก็คือมี
ความสุขออกมา ถ้าเราคิดดี เรามีความเห็นดีถูกต้องตามทำนอง
คลองธรรม ผลก็ออกมาดีคือความสุขความสงบเกิดขึ้น ตรงนี้
แหละพระพุทธองค์จึงทรงสั่งสอนว่า ถ้าเราทำเหตุดี พุดดี คิดดี
เป็นเหตุแล้ว ผลก็ย่อมดี ย่อมมีความสุขความสงบเกิดขึ้นแก่
เวไนยสัตว์ทั้งหลายก็คือพวกคนเรานี่เอง

แล้วพวกเรามาโน้มนี้ระลึกถึงคำสอนของพระพุทธเจ้า เรา
ได้ยินได้ฟังจากครูบาอาจารย์ บวชสืบๆกันมาตั้งแต่ครั้ง
พุทธกาลจนถึงปัจจุบันนี้ เราก็เป็นผู้โชคดี ได้ฟังเทศน์ฟังธรรม
เพื่อจะรู้เหตุดีเหตุไม่ดี รู้จักบุญจักบาป รู้จักดีรู้จักชั่ว รู้จักคุณจัก
โทษ รู้จักประโยชน์และไม่ใช่ประโยชน์ เราจะได้เลือกสรรหาละ
สิ่งที่ไม่ดีและบำเพ็ญความดี เรียกว่าละความชั่ว ทำความดี ละ
บาปบำเพ็ญบุญที่เราพุดกัน นี้พวกเราทำนทั้งหลายมาบำเพ็ญ
บุญ ตอนเช้าก็ได้ถวายอาหาร ได้รับศีล ตอนค่ำก็ได้พากันเวียน

เทียบแล้วก็ได้พากันไหว้พระสวดมนต์ สรรเสริญพระรัตนตรัย มี
แต่คุณงามความดีทั้งนั้นเป็นของพวกเขาที่เป็นนักปฏิบัติ
เรียกว่าทำทั้งอามิสบูชา ทั้งปฏิบัติบูชาด้วย ที่เรานั่งฟังเทศน์อยู่
ด้วยความสงบ ทำใจของตนให้อยู่กับตนและตั้งใจฟังเทศน์ให้
จิตใจสงบ ให้จิตใจสบาย ให้จิตใจรื่นเริงอยู่ในคุณงามความดีว่า
ตนเองได้ทำคุณงามความดีแล้ว จนถึงปัจจุบันที่นั่งอยู่ กำลังฟัง
เทศน์ ก็เรียกว่าพวกเขากำลังทำดี ทำคุณงามความดี บำเพ็ญ
ความดี สร้างสมอบรมบุญบารมีของตนให้มากขึ้น เราก็เป็นผู้ที่
โชคดี

ปฏิรูปเทศวาโส จ เราโชคดีที่เราได้มาเกิดในเมืองไทย โชคดี
ดีอย่างไร โชคดีนั้นคือมีครูบาอาจารย์บวชสืบศาสนา มา และ
จดจำคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้า ตามกำลังความสามารถของท่าน
ได้น้อมนำธรรมะท่านตรัสเทศนาสั่งสอนพวกเรา ให้รู้บุญ รู้บาป
และรู้ดี รู้ชั่ว เพื่อเราจะได้ละความชั่ว บำเพ็ญความดี เป็นผู้โชค
ดีได้ยินเรื่องอย่างนี้ เหตุฉะนั้นพวกเราจึงเข้าใจในการทำบุญทำ
ทานการกุศล ก็อาศัยซึ่งครูบาอาจารย์ เราจะรักษาศีลและเป็นผู้

มีศีล ก็อาศัยครูบาอาจารย์ เราจะนั่งเจริญเมตตาภาวนาฝึกฝน
อบรมจิตใจให้สงบเป็นสมาธิ เราก็ต้องอาศัยครูบาอาจารย์ เหตุ
ฉะนั้นในเมืองไทยของเราจึงเป็นเมืองที่นับถือศาสนา
เพราะมีครูบาอาจารย์อยู่ทั่วไปในประเทศแต่ละจังหวัดๆ แต่ละ
องค์ท่านจะจดจำคำสอนพระพุทธเจ้าตักเตือนเทศนาแนะนำสั่ง
สอนอบรมพุทธบริษัททั้งหลาย ผู้เข้ามาใกล้ ผู้เลื่อมใสตั้งใจ
อยากได้ยินได้ฟังและปฏิบัติตน ฝึกฝนอบรมตน นี้แหละจึงถือว่าเป็น
ประเทศที่สมควร

อันประเทศที่สมควรนั้นแต่ก่อนก็คือประเทศอินเดีย ก็
เรียกว่าเป็นชนบท เป็นชมพูทวีป บัดนี้พระพุทธศาสนาเกิดจาก
ประเทศอินเดีย แต่อินเดียนั้นก็ยังรักษาไว้ได้คือมีประเพณีต่างๆ
และการรักษาศีลและกิริยามารยาทต่างๆ ก็รักษาเป็นภูมิของ
พุทธอยู่ แต่หากไม่มีพระที่จะประกาศพระศาสนา มาก ก็คือมี
พระไทยของพวกเราไปอยู่ แต่ในเมืองไทยของพวกเรานั้นก็
เจริญที่สุดในโลกนี้ จะมีแต่ประเทศไทยประเทศเดียวนี้มี
พระภิกษุสงฆ์สามเณรมาก และมีผู้สนใจปฏิบัติมาก ส่วน

ประเทศพม่าก็มีเหมือนกัน หรือศรีลังกา แต่การปฏิบัติย่อมต่างกันอยู่บ้าง แต่องค์ปฏิบัติดีก็จะมีอยู่บ้าง แต่ถ้าพวกเราไปศึกษาและไปปฏิบัติไปเห็นก็จะต่างกัน เพราะพระแต่ละประเทศนั้นยังยุ่งเหยิงกับโลกอยู่

เหตุฉะนั้นฝ่ายเมืองไทยของพวกเรานั้น พระภิกษุสงฆ์อยู่ในขอบเขต ว่ากันง่าย ๆ คือไม่เล่นการเมือง ห้ามไม่ให้เล่นการเมือง ให้ศึกษาพระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า นำไปปฏิบัติตามความสามารถของตน เหตุฉะนั้นพวกเราทุกท่านทุกคนจึงได้ศึกษาและปฏิบัติหาหนทางที่ถูกต้องในการดำเนินวิถีชีวิตของเรา เราเป็นผู้โชคดีแล้ว ได้มาเกิดในสถานที่นี้เป็นประเทศที่จะได้ยินได้ฟัง สิ่งที่ดีและสิ่งที่ไม่ดี เราจะได้เลือกสรรหาพากันศึกษาและปฏิบัติ ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า นี่แหละมารวบรวมแล้วชีวิตของเรานั้นจนมาถึงวันนี้ ยังไ้ดีเดินไปเดินมาได้ หรือทำคุณงามความดีได้ ท่านโชคดีมาก

ถ้าหากเราไปเกิดในประเทศอื่นๆ ลัทธิอื่น หรือศาสนาอื่นๆ แล้ว เราจะได้ยินได้ฟังเรื่องแบบนี้เลย เรื่องบุญ เรื่องบาป

เรื่องเชื่อเหตุเชื่อผล เรื่องกรรมเรื่องอย่างนี้ เพราะคณาจารย์ของ
เค้าจะสอนไปต่างๆกัน แล้วแต่ประเทศต่างๆ บ้านเมืองของ
ประเทศอื่นๆจึงไม่ค่อยจะสงบ คอยรบราฆ่าฟันกัน เบียดเบียน
ซึ่งกันและกัน ไต่แย้งกันทั่วโลกมุขโลก นั้นเราจะเห็นได้ชัด ทำไม
บ้านเมืองเหล่านั้นจึงไม่สงบ เพราะขาดจากหลักคุณธรรม
จริยธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า

พระพุทธองค์ทรงสอนให้ทุกคนมีความสมานสามัคคีรักใคร่
ปรองดองกันอยู่ด้วยกัน เหมือนพี่เหมือนน้อง แล้วบ้านเมืองนั้น
จะอยู่ในความสงบเพราะคนมีคุณธรรม จริยธรรม เหตุฉะนั้น
วันนี้พระพุทธองค์ทรงตรัสเทศนาให้โอราทพระปาฏิโมกข์ศีล
๒๒๗ ข้อของพระภิกษุสงฆ์ ศีล ๒๒๗ ข้อนี้มาจากไหน มาจาก
ศีล ๕ ศีล ๕ เป็นต้นเค้ามูลของศีล เรียกว่าเป็นต้นของศีล แล้ว
ขยายปลีกย่อยออกไปจึงมีมากมายเป็นศีล ๘ ศีล ๑๐ ศีล ๒๒๗
ข้อ ที่นี้คณะศรัทธาญาติโยมทั้งหลาย เมื่อเรามาระลึกถึงเรื่อง
อย่างนี้แล้ว เราควรจะพากันมาตั้งใจรักษาศีล เพื่อให้มีศีล ๕ นี้
ก็ดีแล้วสมบูรณ์ ถ้าเราเผยอขึ้นไปถึงศีล ๘ เราก็ได้ฐานะดีขึ้นมา

เรื่อยๆ เราปฏิบัติให้บรรลุธรรม ให้ได้เข้าใจในธรรมคำสอนของ
พระพุทธเจ้า เราก็ยกฐานะของตัวเองให้สูงขึ้น

แต่วันคล้ายวันนั้น ก็แสดงเรื่องศีลของพระ บัดนี้ศีลญาติ
โยมที่พากันประพฤติปฏิบัติอยู่นี้ควรแล้วที่พวกเราควรปฏิบัติให้
ศีล ๕ ที่ให้เราได้ศีลเป็นที่พึ่งของตน ถ้าศีลข้อที่ ๑ นั้น ถ้าหาก
พวกเราอยากรักษา อยากปฏิบัติให้มันเกิดขึ้นต่อตน เราต้อง
ระลึกถึงเมตตาต่อซึ่งกันและกัน ถ้าจิตใจของพวกเรานั้นมี
เมตตาต่อกันแล้ว เพื่อนมนุษย์และสัตว์ทั้งหลายก็ย่อมไม่ทำลาย
กัน ย่อมอยู่ด้วยกันได้ มีความผาสุกเกิดขึ้น ตรงนี้ดี เราก็ต้องได้
ศีลข้อที่ ๑ เราจะได้เห็นอนุภาพศีลข้อที่ ๑ นี้ถ้าคนไม่
เบียดเบียนกันแล้ว บ้านใดเมืองใด เราไปที่ไหนเราจะกลัวทำไม
เราก็ไม่กลัวซี ไปคบกันก็มีความสุขสบาย นี่เป็นข้อที่หนึ่ง เรา
ควรที่จะพิจารณาพิจารณาดูว่ามันมีความดีอย่างไร

ถ้าศีลข้อที่ ๒ นั้น ถ้าหากบุคคลอยู่ด้วยกันแล้ว มีเมตตาต่อ
กัน ไม่ขโมยของกัน ของใครของมันหามาได้แล้ว ก็เค้าก็หวง
แหน เราไม่ควรจะไปแย่งเอาของคนอื่นมาเป็นของตนที่เค้าหวง

แหวนอยู่ ถ้าหากเรามีการงดเว้นอย่างนี้ มีเมตตาต่อกัน เห็นใจกัน
อย่างนี้ มันก็ไม่มีขโมย บ้านใดเมืองใดไม่มีโจรมีขโมยแล้ว จะอยู่
ในความสงบมัย สบายมัย รักษาสมบัติ ไม่ต้องปิดประตูบ้าน ไม่
ต้องปิดประตูรถ ของวางไว้ที่ไหนเก็บไว้ที่ไหนมันคงไม่หายซัก
อย่าง เพราะทุกคนมีศีลข้อ ๒ คุณานุภาพของศีลสองข้อนี้ ข้อนี้
เห็นแจ้งชัดขึ้นมา

ถ้าหากพวกเรามีศีลข้อ ๓ ไม่ผิดประเวณีสามีภรรยาซึ่งกัน
และกัน ไม่แก่งแย่งกันอะไร เราสำรวจระวัง ของใครของมัน ให้
อยู่รักษา ยินดีเฉพาะของตนอยู่แล้ว แล้วเราจะแตกสามัคคี
กันมัย ไม่แตกสามัคคีกัน สามีภรรยาอยู่ด้วยความสงบ นีมี
ความสงบเกิดขึ้น มีความสบายไม่วุ่นวายเกิดขึ้น ไม่มีเรื่องมีราว
อะไรในเรื่องอย่างนี้ นีศีลข้อ ๓ ก็ต้องมีอานุภาพอย่างนี้ ให้คน
อยู่ด้วยความสงบ ไม่ติดไม่เถียงไม่โต้ไม่แย้ง ไม่แตกสามัคคีกัน

ถ้าหากพวกเรานั้นพากันสำรวจระวังในศีลข้อที่ ๔ เรา
พูดคุยกันมันซื่อสัตย์ต่อกัน ไว้วางใจกันได้ เราพูดแล้วไม่ยุไม่เหย
พูดให้สमानสามัคคีรักใคร่ปรองดองกัน ถ้าหากคนแตกสามัคคี

กัน เราไปชักชวนให้เขาสამัคคีกัน เมื่อเค้าสามัคคีกันแล้วควรที่จะให้เค้ามีความสามัคคีปรองดองกันหนักแน่นมั่นคงขึ้น คนก็จะอยู่ด้วยกันด้วยความสามัคคี ทีนี้การพูดจาปราศรัยไพเราะเสนาะหู เราอยู่ด้วยกัน เราพูดคุยกันแต่เรื่องดี ๆ ไม่มีคำหยาบ โธนะไร ไม่มีคำเจ็บใจอะไร มีแต่คำไพเราะเสนาะหู ม่วนหูคุยกัน มันไม่มีอะไรเกิดขึ้นให้ทะเลาะกัน อยู่ด้วยกันมีความสุข กัน ร้อยๆพันๆหมื่นๆคนแล้ว เราอยู่ด้วยกัน พูดไพเราะเสนาะหู ไม่มีทะเลาะกัน ไม่มีแก่งแย่งกัน อยู่ด้วยกัน มีความสุข ผู้พูดก็สบาย ไม่มีเรื่อง ผู้ฟังก็สบายหู ตรงนี้เราก็พากันศึกษาว่าเราต้องการอย่างนี้มั๊ย

ทีนี้เวลาพูดคุยกันนั้น สรรหาเรื่องที่มีประโยชน์ ทั้งชาตินี้และชาติหน้า เราจะอยู่อย่างไรจะมีความสุขความเจริญ จะพัฒนาอย่างไร จะแก้ไขอย่างไรนั้น ครอบครัวยก็ดีหรือตัวเองก็ดี เราดูที่ตัวเอง ลองดูว่าตนเองนี้ต้องแก้ไขตนเองอย่างไร จะพูดจาปราศรัยจึงจะให้ให้มีเหตุมีผล ไม่เสียการเสียเวลาอะไร ถ้าหากเราพากันศึกษาศีลอย่างนี้ จะพูดจาปราศรัยกันอย่างนี้แล้ว เราก็ต้องได้

ศีลข้อที่ ๔ เหตุฉะนั้นศีลข้อที่ ๔ นี้ พระพุทธองค์ทรงสั่งสอน
เอาไว้ ถ้าผู้ใดพูดมีความซื่อสัตย์ต่อกันดีแล้ว ท่านยกย่องว่า **สัจ
จิง เว อะมะตา วาจา** คำสัจจแลเป็นวาจาที่ไม่ตาย ก็เหมือน
คำสอนของพระพุทธเจ้านี้เอง อะไรมันเป็นบาป อะไรมันเป็น
บุญ อะไรมันไม่ดี อะไรมันดี สอนมาตั้งสองพันกว่าปีมาแล้ว ยัง
มันคงอยู่ยังเดิม เพราะเป็นสัจธรรม เป็นวาจาที่ศักดิ์สิทธิ์ พุทธมี
เหตุมีผล มีหลักฐาน คนเอาไปวิจัยวิจารณ์ ไปปฏิบัติ ได้รับผล
รับประโยชน์ นี่พวกเราก็ควรพากันตั้งใจปฏิบัติการพูดจา
ปราศรัยของตน เราก็จะได้มีศีลข้อนี้ เรามองหน้ามองตา ไป
พูดจาปราศรัยอยู่ที่ไหนด้วยกันก็เลยจะมีความสบาย มีความสุข
เพราะพูดแต่เรื่องดีทั้งนั้น

ที่นี้ศีลข้อที่ ๕ หากคนงดดื่มสุราเมรัยของมีนเมาเนี่ย เป็น
ฐานแห่งความประมาท งดมันเสีย เราไม่ต้องดื่มมันหรอก ดื่ม
แล้วมันมีประโยชน์อะไร เราก็นึกถึงโทษของสุราแล้ว มันทำให้
เสียกิริยามารยาท เสียศักดิ์ศรีของมนุษย์ เราก็ให้พากันพิจารณา
พิจารณาดู คนดื่มเหล้าทุกวันๆ เมาทุกวัน มันสวยงามมั้ย มัน

เดินสวยงามมั้ย ยืน เดิน นั่ง นอน เคঁาดีมั้ย กิริยามารยาท
สวยงามมั้ย เป็นที่สรรเสริญของนักปราชญ์มั้ย อันนี้เราต้องตัดสินใจ
ด้วยตนเอง ถ้าหากเราละได้แล้ว เราไม่เมา ถ้าเคยเมามาแล้ว
เราก็ละ ไม่ดื่มแล้วมันก็ไม่เมา มันก็เดินไปก็ตรง ยืนก็ดี นั่งก็
เรียบร้อย นอนก็เรียบร้อย มีสติสัมปะชัญญะ ถ้าเราเว้นได้ เราก็
ได้ศีลข้อนี้

ศีลทั้ง ๕ ข้อนี้ท่านเรียกว่า มนุษยธรรม ธรรมตั้งอยู่ในมนุษย์
มนุษย์อยู่ด้วยกันต้องมีศีล เป็นเครื่องกั้นทางเอาไว้ เราจะไม่ทุบ
ตีกันก็ด้วยศีลข้อที่ ๑ เรายังรักษาได้ ศีลข้อที่ ๒ คนก็ไม่ขโมยของ
กัน ศีลข้อที่ ๓ ก็ไม่ผิดประเวณี ล่วงเกินของกัน ศีลข้อที่ ๔ ก็ไม่
โกหกหลอกลวง ใครพูดตรงไปตรงมาต่อกันได้ ศีลข้อที่ ๕ เป็นผู้มี
สติสัมปะชัญญะ เพราะไม่เมาเหล้าของมีนเมาเป็นฐานแห่ง
ความประมาท ทีนี้หากเราพากันระลึกหรือปฏิบัติ มีวิริยเจตนา
งดเว้นในการรักษา ก็เรียกเป็นผู้มีศีล

ถ้าเรามีศีลนั้น เราไม่ต้องรับจากพระ ถ้าศีล ๕ เราสมบูรณ์
ถ้าพระประกาศศีล ๕ ไม่ต้องรับ ไม่ต้องสมาทาน สมาทานไป

ทำไม เรามีอยู่แล้วในตัวเอง เพราะเรารักษาได้ทุกข้ออยู่ เราทรงไว้ได้ทุกข้ออยู่ ๕ ข้อนี้ เราไม่ต้องรับก็ได้ ไม่เป็นอะไร พระท่านจะไม่ว่าอะไร เพราะเราปฏิบัติอยู่ เกิดเราไม่ครบทั้ง ๕ ชีบัตินี้ เราก็ต้องรับสมาทาน เพื่อจะรักษาวันหนึ่งคืนหนึ่ง หรือได้ชั่วระยะใดระยะหนึ่งแล้วแต่กำลังที่เราจะรักษาได้

เหตุฉะนั้นศิลปินจึงมีอานุภาพ ท่านจึงว่า **สีเลนนะ สุขะติง ยันติ** คนจะไปสวรรค์ ไปเกิดในโลกสวรรค์ ก็คือการรักษาศิลปินะ โภคะ สัมปะทา โภคาทรัพย์สมบัติทั้งหลายที่ได้มาด้วยศิลปะนั้นๆ แสนๆ ล้วนๆ โภภิกาก็ไม่เป็นอะไร ไม่มีใครอะไร ไม่มีคนเดือดร้อนอะไร **สีเลนนะ นิพพุติง ยันติ** คนจะไปถึงนิพพานก็อาศัยเรื่องรักษาศิลปะเป็นพื้นฐาน แล้วจึงทำจิตใจให้สงบสมาธิจึงจะได้สร้างปัญญาให้เกิดขึ้น หาหนทางพ้นทุกข์ได้ ก็อาศัยเรื่องศิลปะนี้เองเป็นพื้นฐานที่ดี เราจะอยู่ด้วยกันมีความสุขได้อย่างแน่นอน

ฉะนั้นการรักษาศิลปะของพวกเขา นั่น รักษาที่ไหน ศิลมันตัวเดียว คือตัวเจตนาที่จิตใจเท่านั้น ตัวองค์ของศิลปะก็ ๕ ข้อก็ดี หรือ

๘ ข้อที่ดี ที่เรียกว่าองค์ของศีล ๑๐ ข้อของสามเณรก็เรียกว่าองค์ของศีล ๒๒๗ ข้อนั้นเป็นของภิกษุก็เรียกว่าองค์ของศีล ไม่ใช่ตัวของศีล ตัวของศีลมีตัวเจตนาตัวเดียวอยู่ที่ใจของบุคคล ถ้าเรามีเจตนางดเว้นหละได้หมด นี้เรารักษาตรงที่ใจของพวกเรานี้แหละ คือเจตนางดเว้น วิธีรักษาศีลเราจะได้ศีลสมบูรณ์ได้ก็อาศัยตัวเจตนา ถ้าเราเจตนาไม่ฆ่าสัตว์ เจตนาไม่ลักทรัพย์ เจตนาไม่ประพฤติผิดประเวณี เจตนาไม่โกหก เจตนาไม่ดื่มเหล้า อยู่ที่ใจ ไม่ใช่อยู่ที่ร่างกายของพวกเราการรักษาศีล อยู่ที่ใจ รักษาที่ใจ ถ้าใจมันงดเว้นแล้ว หมด กายทำอะไรไม่ได้ เพราะร่างกายของพวกเรานี้อยู่ใต้อำนาจของจิตใจ ใจเป็นนายกายเป็นบ่าว ถ้าใจของพวกเรานี้ ควบคุมร่างกายของเราไปตามอำนาจของจิตใจ ถ้าจิตใจมีศีลแล้ว ร่างกายก็มีศีล เพราะใจคุมเอาไว้ ไม่ให้ล่วงเกินไปได้

ตรงนี้แหละพวกเราท่านทั้งหลายที่เป็นพุทธบริษัทในพระพุทธศาสนานี้ เราควรที่พิจารณาเรื่องการรักษาศีลของพวกเราเป็นพื้นฐานให้ดี เมื่อเรารักษาศีลเป็นพื้นฐานที่ดีแล้วทำ

สมาธิ จิตใจจะสงบง่ายที่สุด ง่าย เราทำจิตใจของเราไม่สงบเป็นสมาธิได้ทุกวันนี้ก็เพราะศีลของเราขาด ศีลของเราไม่สมบูรณ์ ศีลของเราต่างพร้อยทะเลอุปรูปร่าง ศีลพุทธเมืองเหนือของเรา ศีลเมืองพุทธมันขาด นี่แหละตรงนี่แหละเราก็ควรที่จะพากันรักษา ถ้ารักษาศีล ๕ ได้ก็เป็นทางแห่งสวรรค์อยู่แล้ว ถ้ารักษาศีล ๘ ก็เป็นทางของตามฐานะของบุคคลที่รักษา เราจะอยู่ด้วยกันแบบความผาสุกได้

เหตุฉะนั้นเรื่องในวันนี้จึงเป็นเรื่องที่เราพากันสรรเสริญ เรื่องพระพุทธเจ้าแสดงโอวาทพระปาฏิโมกข์ แสดงเรื่องศีล ที่นี้อาตมาก็แสดงเรื่องศีลนี้มันต้นของศีล ศีล ๕ เพื่อให้พวกเรานี้จะได้แนะนำพากันประพฤติปฏิบัติตามกำลังความสามารถของตน ใครจะปฏิบัติได้สองข้อ สามข้อก็แล้วแต่ ใครปฏิบัติได้สี่ข้อ ห้าข้อสมบูรณ์ก็แล้วแต่กำลังของพวกเราจะได้ ถ้าใครทำได้หมดมันก็มีคุณภาพต่างกัน เหมือนอาตมาอธิบายเรื่องอานิสงส์ให้ฟังว่า เราอยู่ด้วยกันจะมีความสงบสุขมั๊ย

คนมีศีลนี้ไปอยู่บ้านของใคร เขาก็ให้นั่งให้นอนได้ อยู่บ้าน
ของเขาได้ หนึ่งจะไม่กลัวจะฆ่าเรา ถ้าเรามีศีลข้อ ๑ ที่นี้ข้อ ๒
นั้น เรามีเงินมีทองอยู่ที่ไหน วางไว้ใกล้ๆข้างเขาเป็นแสนเป็น
ล้าน มันก็ไม่ขโมยของเรา ข้อที่ ๓ เขาก็จะไม่ผิดภรรยาสามีของ
ใคร ข้อที่ ๔ เขาก็จะไม่มาโกหกเรา คนๆนั้นเป็นคนมีศีล ข้อที่ ๕
มันจะไม่ดื่มเหล้าเมายาอาละวาดในบ้านของเรา ถ้ามีศีล เอา
เถิดถ้าคนมีศีลไปบ้านของใครแล้ว คนนั้นสบายใจ เพราะเป็น
คนที่ปลอดภัย นี่แหละพวกเราท่านทั้งหลาย ควรแล้วที่พวกเราที่
จะปฏิบัติให้เกิดให้มีขึ้นแก่ตน ตามกำลังของตน แล้วจะเห็น
อานิสงส์มีความสุขเกิดขึ้น ตั้งแต่ยังไม่นั่งภาวนาก็เห็นความ
สงบ และมีมีความสุข ไปพบกันที่ไหน ไปเจอกันที่ไหน เหมือน
พวกเรานี้หละมาฟังเทศน์ฟังธรรม มาประพฤติปฏิบัติธรรมคุณ
งามความดีอย่างนี้ เราอยู่ด้วยกันมากๆ เราไม่ถือไม่เถียง
ทะเลาะเบาะแว้งกัน เพราะเรามีคุณงามความดี มีคุณธรรม
จริยธรรม มีศีลธรรม พุดคุยกันแต่เรื่องทำความดีทั้งนั้น นี่เป็น
เรื่องบุญเรื่องกุศลที่พวกเราจะได้เกิด ให้เกิดให้มีขึ้นแก่ตน

เหตุฉะนั้นการที่พวกเราจะทำสมาธิ ฝึกฝนอบรมจิตใจนั้น
พื้นฐานที่ดีที่สุดก็คือเรารักษาศีลก่อน เมื่อเรารักษาศีลได้แล้ว ใจ
ของเรานั้นไม่พะว้าพะวงกับศีลข้อนั้นขาด ศีลข้อนี้ขาด เรื่อง
อันตรายเหล่านั้นจะมารบกวนจิตใจของพวกเราไม่มี เมื่อมันไม่
มีแล้ว จิตใจก็เลยสงบนิ่ง โอ เรามีศีลนะ เรามีศีลอยู่ในตัวของ
เรานะ จากปฏิบัติใจก็เลยสงบ มีปีติก็ตนเองมีศีลก่อน ที่นี้ใจก็ได้
สงบเป็นสมาธิ ทำได้ง่าย ง่ายๆ ภิกษุสงฆ์ท่านพยายาม
เหมือนกัน พยายามรักษาศีลตามความสามารถของแต่ละท่าน
ละองค์ อยากให้บริสุทธิ์ทั้งหมด ญาติโยมก็เลยตั้งใจทุกคน
ปฏิบัติกันอยู่ตามกำลังความสามารถของตน แล้วจะได้เห็น
อานิสงส์ได้ เราจะอยู่ด้วยกันสบายจริงๆกันตรงนี้ ในโลกนี้ถ้าเค้า
หากู้จักพากันรักษาแล้ว แหม บ้านใด ครอบครัวใดมีศีล
ครอบครัวนั้นก็สงบ บ้านใด หมู่บ้านใดเป็นคนมีศีล บ้านนั้นสงบ
สุข อำเภอใด จังหวัดใดเป็นคนมีศีลธรรม สงบ ประเทศใดนั้นมี
ศีลธรรม สงบ ไม่มีรบราฆ่าฟัน ไม่มีเรื่องแบบนี้เกิดขึ้น เรื่องราว

ต่างๆที่ไม่ดี มีแต่เรื่องดีๆอยู่ในความสงบ ตรงนี้เราก็เห็นได้
ชัดเจนอย่างนี้

เหตุฉะนั้นพวกเราท่านทั้งหลายที่ได้มาประกอบพิธีเวียน
เทียนในวันนี้ ไหว้พระสวดมนต์ก็ดี มีแต่บุญแต่กุศล บุญในสิ่งที่
ควรบูชา คือบูชาศีล เรามาปฏิบัติอีก เราปฏิบัติบูชา น้อมนีก
ระลึกถึงพระพุทธเจ้า และพระธรรม และพระสงฆ์สาวกทั้งหลาย
เป็นบุญกุศลอันยิ่งใหญ่ที่เราจะได้เป็นที่พึ่งของตน บัดนี้พวกเรา
ควรที่จะทำจิตใจของเราให้นั้นให้อยู่กับตนกับตัวให้สงบ เรื่องที่ไม่ดี
ทั้งหลายนั้น เราควรละ ควรปล่อย ควรวางทั้งอดีตอนาคต อย่า
ไปคิดกับมัน ของเป็นอดีตที่ล่วงแล้วก็ให้มันมันแล้วไป เหมือน
เราทำอะไรไม่ดี พูดไม่ดี คิดไม่ดี ตั้งแต่อดีตผ่านมา เราทิ้งมัน
หมด อย่าไปคิดถึงมัน อย่าไปคิดถึงเรื่องอย่างนั้น ทั้งสิ่งที่เป็น
อนาคตเราก็ไม่ต้องไปคำนึงถึง อย่าไปกลัวเรื่องนั้นเรื่องนี้ เราเอา
ในปัจจุบันนี้ เราเดี๋ยวนี้ เรามีศีลอยู่ เราปฏิบัติอยู่ เราสร้างความ
ดีอยู่ในปัจจุบันนี้ ตรงนี้สิ

ทีนี้ถ้าหากอะไรเกิดขึ้นมาไม่ดีกับตน ก็รีบละ รีบปล่อย รีบ
วาง เราคิดโกรธ คิดเกลียด คิดไม่ดีในใจของเรา เรารีบละทิ้งอย่า
ให้มันมาอยู่ในใจของเราให้มันทุกข์ คำเรียกว่าการปฏิบัติ
ภาวนาเพื่อให้ชำระจิตของตน เพื่อจะให้จิตใจของเรานั้นสงบ
เมื่อเราละกิเลสได้มากเท่าไร ใจก็ยิ่งสงบมากขึ้นเท่านั้น ไม่
วุ่นวาย ไม่วุ่นวายกับโลก เขาไม่ยุ่งเหยิง นี่เป็นเรื่องที่พวกเราจะ
ปฏิบัติ ไม่ต้องพูดลวงโลกให้มันเสียการเสียเวลาอะไรมาก คำ
พูดคุย คำพูดมีเหตุมีผลให้มาก มันก็มีประโยชน์มาก พูดมากๆ
เฉยๆแต่มันไม่มีประโยชน์ ไม่พูดเรื่องที่เป็นประโยชน์ แล้วมันจะ
เสียประโยชน์เรา เสียเวลาเปล่า เรียกว่า **สัมผัปปลาปา** พูดเพื่อ
จ้อเหลวไหล ไม่มีเหตุมีผล เหตุฉะนั้นเราก็ควรพากันเลือก
พูดคุยกันให้มีเหตุมีผล ชักชวนกันทำแต่ความดีพูดดีและคิดดี
เมื่อเราทำเช่นนี้แล้วมันจะสงบเอง การทำสมาธิ จิตใจก็สงบเอง
มามอง เอ๊ เราพากันแต่พูดดีนะ ทำดี คิดดีทั้งนั้น ใจก็เลยมี
ความสงบอยู่เรื่อยๆในความดี ก็เลยมีเป็นสมาธิในตัว ใน
อัตโนมัติของมันในตัวมันเองจิตใจ

หรือว่าพวกเราจะไม่เมตตา อยากให้เพื่อนมนุษย์ตั้งแต่เด็ก ถึงหนุ่มสาว ท่ามกลางคนจนแต่จนแก่ อยากให้มีความสุข ความสุขหมดทุกคน แล้วตนเองก็จะมีสุขเหมือนกัน เอา สั้นๆอย่างนี้ก็ได้ เอาเป็นอารมณ์อยู่ในจิตใจของเรา เราไม่ คิดอิจฉาพยาบาทอาฆาตใคร อยากให้คนมีความสุขหมดในโลก แต่เราก็จะสุขเหมือนกัน ไม่เบียดเบียนกันให้อยู่ด้วยกันมี ความสุข นี้เค้าเรียกว่าเมตตาทั้งคนอื่นและตนเอง เมื่อคนเมตตา บ่อยๆ มันก็เป็นเจริญภาวนา คือเจริญเมตตา ก็ทำจิตใจ ของเราให้แช่มชื่น ให้ชุ่มชื่น ให้มีความสุขเกิดขึ้นก็สงบ เป็น สมาธิอยู่เรื่อยๆอย่างนั้นเอง

นี่การทำสมาธิอย่างย่อๆ ที่ญาติโยมที่จะนำเอาไปปฏิบัติตน อยู่ในบ้านในช่องในครอบครัวก็ดี กับหมู่กับฝูง ในหน่วยงาน ต่างๆ มองหน้ามองตากันด้วยหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส ให้เราเมตตา ด้วยกาย พูดจาปราศรัยไม่กระทบกระทั่งกัน เค้าเรียกว่าด้วย ความเมตตาในการพูด คิดในจิตใจอยากให้มีสุขหมด คนในโลก และตนเองก็จะมีสุข เรียกว่าเมตตาในจิตใจ

พวกเราท่านทั้งหลายควรเอาเรื่องอย่างนี้ไปปฏิบัติ ลองดูซิ มัน
จะได้รับความร่มเย็นเป็นสุข ถ้าความสงบสุขเกิดขึ้นแก่ตน ผลก็
จะอยู่ด้วยกันมีความสุขตามความมุ่งมาดปรารถนาที่พวกเราตั้ง
เอาไว้

เหตุฉะนั้นการบรรยายธรรมมาแต่ต้นจนอวสานนี้ อตมา
ภาพก็ขออำนาจอวยพรให้คณะศรัทธาญาติโยมสาธุชน
ทั้งหลายได้มาฟังธรรมในวันนี้ ให้พากันกำหนดจดจำข้อธรรมที่
ได้บรรยายมานั้น สิ่งใดควรละ สิ่งใดควรปฏิบัติก็ปฏิบัติเอา ให้
เกิดให้มีขึ้นแก่ตน ผลก็จะได้รับความสุขความเจริญเกิดขึ้นแก่
ตน ดังได้อธิบายมาก็เห็นเวลาพอสมควร

ตามภาชิตที่ได้คิดในเบื้องต้นว่า **กิโฉ มนุสฺส ปฏิลาโภ**
การได้มาเกิดเป็นมนุษย์เป็นโชคลาภอันดี **กิฉัง มจฺจาน ชีวิตํ**
เรามีชีวิตมาถึงวันนี้ก็เป็นผู้โชคดี **กิโฉ พุทฺธานมฺปฺปาโท**
พระพุทธานุมาอุบัติบังเกิดขึ้นในโลกเป็นโชคดี **กิฉัง**
สทฺธมฺมสฺสวณํ เราได้ยินได้ฟังเทศน์ฟังธรรมเป็นโชคดี **ปฏิรูป**
เทสวาโส จ เราได้อยู่ในประเทศที่สมควรแล้ว ที่เราจะได้ปฏิบัติ

คุณงามความดีให้เกิดขึ้นแก่ตน ก็ขอยุติการบรรยายธรรมไว้
เพียงแค่นี้ เหวี่ยง ก็มีด้วยประการฉะนี้

ที่มา: https://youtu.be/Cc8ZOJU_N74